9 – Р − 2016

1. ***Менә ул якындагы блиндажга күчеп тора башлады, чөнки монда телефон бар иде. (Х.Камалов)*** **Иярен җөмләнең төрен билгеләгез.**

а) иярчен урын җөмлә
ә) иярчен сәбәп җөмлә
б) иярчен аергыч
в) иярчен хәбәр җөмлә

2. ***Кем сабыр, шул җаен табар. (Мәкаль)*** **Иярчен җөмләнең төрен билгеләгез.**

а) иярчен аергыч җөмлә
ә) иярчен хәбәр җөмлә
б) иярчен ия җөмлә
в) иярчен тәмамлык җөмлә

3. ***Син аңла: мондый әсәр язарга ярамый.*** **Иярчен җөмләнең төрен билгеләгез.**

а) аналитик　　　　б) аналитик-синтетик
ә) синтетик　　　　в) берсе дә түгел

4. ***Ул атасына охшаган ( ) күп сөйләми, эшли дә эшли. (Г.Әпсәләмов)*** **Җөмләдә җәя урынына тыныш билгесенең куелышы кайсы төркемдә дөрес күрсәтелгән?**

а) өтер куела
ә) сызык куела
б) ике нокта куела
в) бернинди дә тыныш билгесе куелмый

5. Бирелгән җөмләләр арасында кушма җөмлә бармы? Булса, билгеләгез:

а) *Аңламагач, таякладылар (кыйнадылар).*
ә) *Мин аңламагач сөйләмәдем.*
б) *Бер аңлатты, ике аңлатты, аннан сөйләвен дәвам итте.*
в) *Аңлашылмаган урыннарын күреп, кабат төшендерде.*

6. Ш. Камалның әсәрен дөрес билгеләгез.

а) “Буран алдыннан”　　　　б)“Буран басылгач”
ә) “Буранда”　　　　в) “Буран”

7. Һ. Такташ“Мокамай” поэмасында төп геройга болай эндәшә:

“*Мин ант итәм: һичбер вакытта да*
Сине карак итеп сөйләмәм...”.

Асылда Сыркыды авылы халкы Мокамайны нәрсә урлауда гаепләгән була?

а) Бер кием чабата　　　　б) Арба тәгәрмәчен
ә) Бер капчык он　　　　в) Күршенең әтәчен

8. Татар әдипләреннән кем гомерендә дүрт мәртәбә фамилиясен алыштыра (Гөлзизин, Хәзрәтов, Кусинов, Туфан)?

а) Туфан Миңнуллин　　　　б) Хәсән Туфан
ә) Рабит Батулла　　　　в) Роберт Миңнуллин

9. Г. Исхакыйның “Җан Баевич” әсәренең жанрын билгеләгез.

а) Сатирик комедия　　　　б) Сатирик водевиль
ә) Сатирик драма　　　　в) Сатирик трагедия

10. Легенда латин теленнән кергән сүз. Ул нинди мәгънәгә ия?

а) Язылырга тиеш дигәнне аңлата
ә) Укылырга тиеш дигәнне аңлата
б) Таратылырга тиеш дигәнне аңлата
в) Сөйләнергә тиеш дигәнне аңлата

10 – Р − 2016

1. Алгы рәт сузык авазларыннан гына торган сүзләр рәтен билгеләгез:
а) ә, у, е(э), ы, ү
ә) ү, а, о, и, ы, ә
б) а, у, е(э), ө, ы
в) ә, и, ү, е(э), ө
2. *ъ* аеру билгесе булып килгән сүзне билгеләгез:
а) тәкъдим
ә) микъдар
б) алъяпкыч
в) шәфәкъ
3. Басымы беренче иҗеккә төшкән сүзләр рәтен билгеләгез:
а) килә, кайтаваз, сибегез, җырлармын, баргач
ә) эшләгез, утырыгыз, кайтсын, кирәкми, кибәр
б) барыгыз, атла, байтак, выжылдау, көчлесең
в) гаять, бары, ләкин, никадәр, килмәгез, һичбер
4. *Әнкәй* сүзе нинди принципка нигезләнеп язылган?
а) фонетик принципка
ә) тарихи-традицион принципка
б) морфологик принципка
в) график принципка
5. Латин алфавиты татар теленең рәсми алфавиты итеп кайчан кабул ителә?
а) 1920 елда　　　　б) 1928 елда
ә) 1927 елда　　　　в) 1929 елда
6. Шигъри юлларның авторын атагыз.
“*Мәйданга ул аена бер чыгар иде,*
Йөзеннән пәрдәсен ачып куяр иде,
Олугъ-кечек, бай һәм юксыл карар иде, −
Соңра бер ай ашамыйча түзәр имди.”
а) Г. Кандалый　　　　б) С. Сараи
ә) Кол Гали　　　　в) Хисам Кятиб
7. “Җөмҗөмә Солтан” поэмасының авторын билгеләгез.
а) Кол Гали　　　　б) Мәхмүт Болгари
ә) Өмми Камал　　　　в) Хисам Кятиб
8. С. Сараи “Сөһәйл вә Гөлдерсен” әсәрендә кызның егетне күргәч борылып куюын нәрсәгә тиңли?
а) Күбәләкнең чәчкә тирәли әйләнүенә
ә) Кояш тирәли җирнең әйләнүенә
б) Сандугачның оясы тирәли әйләнүенә
в) Бүренең болан баласы тирәли әйләнүенә
9. Газәл жанрының традицион тематикасын атагыз.
а) Туган як　　　　б) Кемнедер чиксез мактау
ә) Мәхәббәт　　　　в) Аталар һәм балалар мөнәсәбәте
10. Түбәндәге әсәрләрнең кайсысы Мөхәммәдьярныкы түгел?
а) “Нәсыйхәт”　　　　б) “Төхфәи мәрдән”
ә) “Нуры содур”　　　　в) “Нәһҗел-фәрадис”

11 – Р − 2016

1. Кайсы төркемдә тамыр дөрес күрсәтелгән?

а) җырлау (җыр-) б) сөйлә (сөйлә-)

ә) шигърият (шиг-) в) уйларлык (уйла-)

2. Исем ясагыч кушымчаларны билгеләгез:

а) -ла/-лә, лан/-лән б) -чы/-че, -даш/-дәш

ә) -ча/-чә, -дай/-дәй в) -лы/-ле, -гы/-ге

3. *Балакай, бәләкәй, дәү, тау, хикәят, әкият* сүзләре сүз ясалышының кайсы ысулы белән ясалган?

а) сүзләрне кушу юлы белән

ә) сүз ясагыч кушымчалар ялгау юлы белән

б) бер сүз төркеменнән икенчесенә күчерү юлы белән

в) сүзләрнең аваз составын үзгәртү юлы белән

4. Синтаксик ысул белән нинди сүзләр ясала?

а) тамыр һәм ясалма

ә) кушма һәм парлы

б) кушма, парлы һәм тезмә

в) бары тик парлы

5. Ымлыклар ярдәмендә нәрсә белдерелә?

а) тавыш белдерелә

ә) теләк, ихтыяр белдерелә

б) хис, тойгы белдерелә

в) образ беледерелә

6. Зөбәйдә һәм Мәхмүт Һ. Такташның нинди поэмасыннан?

а) “Киләчәккә хатлар” б) “Мәхәббәт тәүбәсе”

ә) “Алсу” в) “Мокамай”

7. Г. Ибраһимовның нинди әсәре “Фәхрине үтереп ташладылар” дигән җөмлә белән башланып китә?

а) “Яз башы” б) “Яшь йөрәкләр”

ә) “Казакъ кызы” в) “Тирән тамырлар”

8. Түбәндәге юлларның авторын атагыз.

“*Сиңа миннән хәбәр китерсәләр,*
“Муса инде үлгән”, - дисәләр,
Син ышанма, бәгърем!
Мондый сүзне
Дуслар әйтмәс, сине сөйсәләр”.

а) М. Мирза б) М. Мәһдиев

ә) М. Җәлил в) М. Әгъләмов

9. Ф. Кәримнең “Разведчик язмалары”ндагы Акморат нинди милләт кешесе?

а) Татар б) Рус

ә) Башкорт в) Төрекмән

10. Г. Кутуйның “Тапшырылмаган хатлар” повесте дүрт хатка нигезләнгәне билгеле. Шул хатларның өченчесендә нинди вакыйгалар чагылыш тапкан?

а) Галия белән Искәндәрнең очрашуы

ә) Галия белән Искәндәрнең өйләнешүләре; балалары тууы, аерылышулары

б) Галиянең Әдрәс авылына балалары белән эшкә баруы; врач булып эшли башлавы; авыл халкының хөрмәтен казануы.

в) Совет хатын-кызларының гүзәл образлары сурәтләнүе; Вәли белән Галиянең очраклы очрашулары